

I SEMESTER MA SANSKRIT SPECIAL VEDANTA
CORE COURSE II - NYAYA COURSE CODE SA040102 – MCQ
अनुमानखण्डः शब्दखण्डश्च।

- 1)न्यायसिद्धान्तमुक्तावल्याः कर्ता कः?
(विश्वनाथपञ्चाननः, केशवमिश्रः, गौतमः)
- 2)वैशेषिकसूत्रम् केन विरचितम् ?
(गौतमः, कणादः, पतञ्जलिः)
- 3)तर्कसङ्ग्रहस्य कर्ता कः?
(अन्नभट्टः, केशवमिश्रः, वात्स्यायनः)
- 4)तर्कसङ्ग्रहदीपिकायाः कर्ता कः?
(वरदराजः, अन्नभट्टः, केशवमिश्रः)
- 5)नैयायिकसम्मतानि प्रमाणानि कति भवन्ति?
(द्वे, त्रीणि, चत्वारि)
- 6)गुणाः कति सन्ति?
(षोडश, चतुर्विंशतिः, सप्त)
- 7)कर्माणि कति सन्ति?
(पञ्च, सप्त, नव)
- 8)अनुमितिकरणं किम्?
(अनुमानम्, उपमानम्, शब्दम्)
- 9)परामर्शजन्यं ज्ञानं किम्?
(अनुमितिः, उपमितिः, शाब्दम्)
- 10)व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्मताज्ञानं किम्?
(पक्षता, परामर्शः, व्याप्तिः)
- 11)अनुमितौ कः व्यापारः?
(परामर्शः, व्यप्तिः, पक्षता)
- 12)अनुमितौ करणं किम्?
(परामर्शः, व्यप्तिज्ञानम्, अनुमानम्)
- 13)वह्निव्याप्तधूमवानयं पर्वतः इति ज्ञानं किम्?
(व्याप्तिः, परामर्शः, पक्षता)
- 14)यत्र यत्र धूमः तत्र तत्र वह्निः इति ज्ञानं किम्?
(पक्षः, परामर्शः, व्याप्तिः)
- 15)पर्वतो वह्निमान् धूमात् इत्यत्र साध्यं किम्?
(पर्वतः, धूमः, वह्निः)
- 16)पर्वतो वह्निमान् धूमात् इत्यत्र साध्यावच्छेदकसम्बन्धः कः?
(संयोगः, समवायः, स्वरूपः)
- 17)पर्वतो वह्निमान् धूमात् इत्यत्र हेतुः कः?
(वह्निः, पर्वतः, धूमः)
- 18)पर्वतो वह्निमान् धूमात् इत्यत्र हेतुतावच्छेदकसम्बन्धः कः?
(समवायः, संयोगः, स्वरूपः)
- 19)सिसाधयिषाविरहविशिष्टसिध्यभावः .....।
(पक्षता, पक्षः, पक्षत्वम्)
- 20)हेत्वाभासः कति?
(नव, सप्त, पञ्च)
- 21)व्याप्यस्य पर्वतादिवृत्तित्वं .....।

- (पक्षता, पक्षधर्मता, साध्यम्)
- 22) अनुमानम् कतिविधम्?
(द्विविधम्, त्रिविधम्, चतुर्विधम्)
- 23) साधारणाद्यन्यतमत्वं ..... ।
(सत्प्रतिपक्षत्वम्, अनैकान्तिकत्वम्, विरुद्धत्वम्)
- 24) साध्यवदन्यवृत्तिहेतुः ..... ।
(साधारणः, असाधारणः, अनुपसंहारी)
- 25) पर्वतो वह्निमान् प्रमेयत्वात् - हेत्वाभासः कः?
(साधारणः, असाधारणः, अनुपसंहारी)
- 26) साध्याऽसमानाधिकरणे हेतुः ..... ।
(असाधारणः, विरुद्धः, सत्प्रतिपक्षः)
- 27) शब्दो नित्यः शब्दत्वात् इत्यत्र हेत्वाभासः कः?
(साधारणः, असाधारणः, अनुपसंहारी)
- 28) सर्वमनित्यं प्रमेयत्वात् - अत्र हेत्वाभासः कः?
(साधारणः, असाधारणः, अनुपसंहारी)
- 29) निश्चितसाध्यवान् ..... ।
(पक्षः, सपक्षः, विपक्षः)
- 30) निश्चितसाध्याऽभाववान् ..... ।
(पक्षः, सपक्षः, विपक्षः)
- 31) सन्दिग्धसाध्यवान् ..... ।
(पक्षः, सपक्षः, विपक्षः)
- 32) साध्यव्यापकीभूताभावप्रतियोगी ..... ।
(असिद्धः, विरुद्धः, सत्प्रतिपक्षः)
- 33) साध्याभावव्याप्यवान् पक्षः ..... ।
(असिद्धः, अनैकान्तिकः, सत्प्रतिपक्षः)
- 34) शब्दो नित्यः कृतकत्वात् - हेत्वाभासः कः?
(असिद्धः, विरुद्धः, सत्प्रतिपक्षः)
- 35) असिद्धः कतिविधः?
(द्विविधः, त्रिविधः, चतुर्विधः)
- 36) पक्षे पक्षतावच्छेदकस्य अभावः ..... ।
(आश्रयासिद्धिः, व्याप्यत्वासिद्धिः, स्वरूपासिद्धिः)
- 37) पक्षे व्याप्यत्वाभिमतस्य अभावः ..... ।
(स्वरूपासिद्धिः, व्याप्यत्वासिद्धिः, आश्रयासिद्धिः)
- 38) साध्ये साध्यतावच्छेदकस्य अभावः ..... ।
(साध्याप्रसिद्धिः, स्वरूपाप्रसिद्धिः, साधनाप्रसिद्धिः)
- 39) हेतौ हेतुतावच्छेदकस्य अभावः ..... ।
(साध्याप्रसिद्धिः, स्वरूपाप्रसिद्धिः, साधनाप्रसिद्धिः)
- 40) ..... पक्षे साध्याभावादिः ।
(बाधः, विरुद्धः, सत्प्रतिपक्षः)
- 41) सपक्षविपक्षवृत्तिः हेतुः कः?
(साधारणः, असाधारणः, विरुद्धः)
- 42) सपक्षविपक्षव्यावृत्तः हेतुः कः?
(साधारणः, असाधारणः, अनुपसंहारी)
- 43) आप्तवाक्यं ..... ।
(शब्दः, प्रत्यक्षम्, अनुमानम्)

- 44)यथार्थवक्ता कः?
(आप्तः, शब्दः, वक्यम्)
- 45)शाब्दबोधे कारणं किम्?
(पदज्ञानम्, वाक्यज्ञानम्, वर्णज्ञानम्)
- 46)शाब्दबोधे द्वारं किम्?
(वाक्यार्थधीः, पदार्थधीः, वर्णज्ञानम्)
- 47)पदसमूहः ..... ।
(वाक्यम्, पदम्, वर्णम्)
- 48) अस्मात्पदात् अयमर्थो बोद्धव्यः इति ईश्वरेच्छा .....।
(लक्षणा, शक्तिः, व्यञ्जना)
- 49)पदजन्यपदार्थस्मरणं ..... ।
(व्यापारः, शाब्दबोधः, शक्तिः)
- 50)शक्तिलक्षणान्यतरसम्बन्धः ..... ।
(शाब्दबोधः, व्यापारः, वृत्तिः)
- 51)पदेन सह पदार्थस्य सम्बन्धः ..... ।
(लक्षणा, शक्तिः, व्यञ्जना)
- 52)गवयो गवयपदवाच्यः इत्यत्र शक्तिग्रहः कस्मात् भवति?
(व्याकरणात्, उपमानात्, कोशात्)
- 53)तत्समानार्थकपदान्तरेण तदर्थकथनम् .....।
(कोशः, विवरणम्, उपमानम्)
- 54)पदं कतिविधम्?
(द्विविधम्, त्रिविधम्, चतुर्विधम्)
- 55)यत्र अवयवार्थः एव बुध्यते तत् ..... ।
(यौगिकम्, रूढम्, योगरूढम्)
- 56)यत्र तु शक्यार्थस्य परस्परसम्बन्धरूपा लक्षणा, सा .....।
(लक्षित, निरूढ, व्यञ्जना)
- 57)तत्पुरुषे ..... लक्षणा ।
(पूर्वपदे, उत्तरपदे, मध्यमपदे)
- 58)सन्निधानं तु पदस्य ..... उच्यते ।
(आसत्तिः, योग्यता, आकाङ्क्षा)
- 59) न तु ..... पदं करणं, पदाभावेऽपि मौनिश्लोकादौ शाब्दबोधात् ।
(पदज्ञानम्, ज्ञायमानं, शाब्दबोधः)
- 60)आधुनिकसङ्केतिते तु न ..... इति सम्प्रदायः।
(लक्षणा, शक्तिः, ईश्वरेच्छा)
- 61)चैत्रः पचतीत्यादौ नैयायिकाः ..... शक्तिः स्वूक्रियते।
(कृतौ, कर्तरि, तिङि)
- 62)गौरश्वःपुरुषो हस्तीति न प्रमाणम् ..... विरहात्।
(आकाङ्क्षा, योग्यता, सन्निधिः)
- 63)पदार्थे तत्र तद्वत्ता ..... परिकीर्तिता ।
(आकाङ्क्षा, योग्यता, आसत्तिः)
- 64)एकपदार्थे अपरपदार्थस्य सम्बन्धो .....।
(योग्यता, सन्निधिः, आकाङ्क्षा)
- 65)येन पदेन विना यत्पदस्य अन्वयाननुभावकत्वं तेन पदेन सह तस्य ..... ।
(आसत्तिः, आकाङ्क्षा, सन्निधिः)
- 66)वक्तुरिच्छा तु ..... परिकीर्तितम्।

(लक्षणा, शक्तिः, तात्पर्यम्)

67)वह्निना सिञ्चतीति न प्रमाणम् ..... विरहात्।

(आकाङ्क्षा, योग्यता, सन्निधिः)

68)प्रहरे प्रहरे असहोच्चारितानि गामानय इत्यादि पदानि न प्रमाणम्। ..... अभावात्।

((आकाङ्क्षा, योग्यता, सान्निध्यम्)

69)वाक्यम् कतिविधम्?

(द्विविधम्, त्रिविधम्, चतुर्विधम्)

70)अर्थस्मृत्यनुकूलः पदपदार्थसम्बन्धः ..... ।

(शक्तिः, लक्षणा, व्यञ्जना)

71)शक्यसम्बन्धो ..... ।

(वृत्तिः, योग्यता, लक्षणा)

72)लक्षणा कतिविधा?

(त्रिविधा, चतुर्विधा, पञ्चविधा)

73)वैदिकम् लौकिकमिति ..... द्विविधम् ।

(वाक्यार्थज्ञानहेतुः, वाक्यम्, वर्णम्)

74)कोकिलः पिकपदवाच्यः इत्यत्र कस्मात् शक्तिग्रहः?

(आप्तवाक्यात्, विवरणात्, उपमानात्)

1. विश्वनाथपञ्चाननः
2. कणादः
3. अन्नभट्टः
4. अन्नभट्टः
5. चत्वारि
6. चतुर्विंशतिः
7. पञ्च
8. अनुमानम्
9. अनुमितिः
10. परामर्शः
11. परामर्शः
12. व्यप्तिज्ञानम्
13. परामर्शः
14. व्याप्तिः
15. वह्निः
16. संयोगः
17. धूमः
18. संयोगः
19. पक्षता
20. पञ्च
21. पक्षधर्मता
22. द्विविधम्
23. अनैकान्तिकत्वम्
24. साधारणः
25. साधारणः
26. असाधारणः
27. असाधारणः
28. अनुपसंहारी
29. सपक्षः
30. विपक्षः
31. पक्षः
32. विरुद्धः
33. सत्प्रतिपक्षः
34. विरुद्धः
35. त्रिविधः
36. आश्रयासिद्धिः
37. HJ
38. साध्याप्रसिद्धिः
39. साधनाप्रसिद्धिः
40. बाधः
41. साधारणः
42. असाधारणः
43. शब्दः
44. आप्तः
45. पदज्ञानम्

46. रकप
47. वाक्यम्
48. शक्तिः
49. व्यापारः
50. वृत्तिः
51. शक्तिः
52. उपमानात्
53. विवरणम्
54. चतुर्विधम्
55. यौगिकम्
56. लक्षित
57. पूर्वपदे
58. आसत्तिः
59. ज्ञायमानं
60. शक्तिः
61. कृतौ
62. आकाङ्क्षा
63. योग्यता
64. योग्यता
65. आकाङ्क्षा
66. तात्पर्यम्
67. योग्यता
68. सान्निध्यम्
69. द्विविधम्
70. शक्तिः
71. लक्षणा
72. त्रिविधा
73. वाक्यम्
74. आप्तवाक्यात्